

Medborgarnas uppfattning av demokratin

En fallstudie om väljarnas uppfattning av demokratin i Nya
Zeeland efter valsystemsreformen 1996

Abstract

Vad medborgarna önskar av sin demokrati är en omdiskuterad fråga och landar i vilket valsystem som, ur ett medborgerligt perspektiv, är att föredra. Forskningen har tidigare kommit fram till att ett majoritetsvals system ger bättre förutsättningar för ansvarsutkrävande och proportionella vals system bättre möjlighet till representation. Tidigare forskning har utvecklat teorier kring att medborgare i större utsträckning vill vara representerade och att de således är mer tillfredsställda med demokratin i ett proportionellt vals system. Vi tror därmed att detta samband är starkt och gäller även vid ett byte från ett majoritetsvals system till ett proportionellt vals system. Nya Zeeland är ett exempel som har genomfört en sådan valreform och landet används därför som fallstudie. Vi utför en statistisk deskriptiv analys med data från Comparative Studies of Electoral System där medborgare blivit tillfrågade hur hög grad av tillfredsställelse de har med demokrati. Vi tittar på 5 år med 1996 som det första och 2014 som det sista. Dessutom använder vi oss av ekonomisk tillväxt som kontrollvariabel för att se det finns ett starkare samband mellan denna och graden av tillfredsställelse än det gör med vals systemet. Efter en sammanställning av åren kan vi urskilja ett svagt samband men det är inte tillräckligt starkt för att kunna dra slutsatsen att graden av tillfredsställelse för demokratin har ökat på grund av bytet av vals system. Däremot ger studien en indikation att dessa har ett samband och ger ökad övertygelse att fler studier på ämnet bör göras för att säkerställa sambande

Nyckelord: Demokrati, Tillfredsställelse, Representation, Valsystem
Antal ord: 9981

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Problemformulering	2
1.2 Relevans	2
1.3 Disposition	2
1.4 Avgränsningar	3
1.5 Definition av centrala begrepp	3
1.5.1 Representation	3
1.5.2 Ansvarutkrävande	4
1.5.3 Tillfredsställelse	4
2. Bakgrund	5
2.1 Demokratiteorier och valsystem	5
2.1.1 Demokratiteorier, valsystem och representation	6
2.1.2 Demokratiteorier, valsystem och ansvarutkrävande	8
2.1.3 Medborgarnas uppfattning av demokratin	8
2.1.4 Utgångspunkter med grund i tidigare forskning	9
2.2 Faktorer som kan påverka graden av tillfredsställelse	10
3. Teori och hypotes	11
4. Metod och design	12
4.1 Variabler	15
4.1.1 Oberoende variabel	15
4.1.2 Beroende variabel	15
4.1.3 Kontrollvariabel	15
4.2 Källmaterial och källkritik	15
5. Fallstudie: Nya Zeeland	17
6. Resultat	19
6.1 Sammanställning	20
6.2 År 1996	22
6.3 År 2002	23
6.4 År 2008	25
6.5 År 2011	26
6.6 År 2014	27
7. Analys	29
8. Slutsats	31
9. Referenser	32
9.1 Primärkällor	32
9.2 Sekundärkällor	32

1. Inledning

Studiens syfte är att undersöka vad medborgarna önskar att få ut av sin demokrati. Intresset för demokrati och kopplingen till dess utformning, genom valsystem är stort bland statsvetare. Det har visat sig finnas stor tillgång på litteratur och forskning kring vilket valsystem som ska vara överlägset rent demokratisk och forskare har utvecklat diverse teorier om detta. Fokuset har inte sällan legat på distinktionen mellan proportionella och majoritetsvals system, då man menar att dessa är fördelaktiga för olika demokratiska intressen. Forskare har bland annat hävdade att ett proportionellt vals system genererar högre grad av representation och att ett majoritetsvals system ger bättre förutsättningar för ett välfungerande ansvarsutkrävande (Lijphart, 2008, s. 29). Färre studier har däremot gjorts på vad medborgarna själva upplever som det överlägsna demokratiska vals systemet. Att forskare genom ett utvecklande av demokratiteorier skulle tala för medborgarnas räkning om vad som är att anse som mest demokratiskt, utan att ta ställning till medborgarnas åsikter i frågan, blir problematiskt då ett demokratiskt vals system är till för medborgarnas skull. Vi anser därför att det är väsentlig att utveckla fler studier som fokuserar på hur medborgarna själva upplever demokratin de lever i – om den är så demokratisk som den objektivt kan se ut. Hur demokrati ska mätas är omdiskuterat och vi kommer utgå från forskning, som nedan kommer presenteras mer ingående, om att två huvudsakliga faktorer för att medborgarna ska uppleva demokratin som god är att känna sig representerade och att ha god möjlighet till ansvarsutkrävande. En grundbult i demokrati har vi tolkat är att medborgarna känner att sina åsikter förs fram och således att de är bra representerade. Skulle god representation alltid finnas så skulle inte ansvarsutkrävande i lika hög grad vara väsentligt. Således tror vi att medborgarnas upplevda representation avspeglar sig i dess allmänna uppfattning av demokratin. Ett proportionellt vals system, vars huvudfunktion i jämförelse med konkurrerande system är att skapa god representation (Lijphart, 2008, s. 27), kommer därmed att skapa en bättre uppfattning för demokratin från ett medborgerligt perspektiv.

Undersökningen genomförs genom att titta på skillnader mellan majoritetsvals system och proportionella vals system i form av önskvärda faktorer såsom ansvarsutkrävande och representation. Med hjälp av Nya Zeeland som fallstudie är syftet att se till vilken faktor som medborgarna anser viktigast och huruvida denna uppfylls genom ett proportionellt eller ett majoritetsvals system. Vi önskar att med studiens resultat bidra till tidigare forskning kring ämnet om huruvida medborgarnas uppfattning av demokratin förändras vid ett vals systemsbyte och därmed hur stor påverkan detta har.

Målet med denna uppsats är att bygga på teorier likt denna som undersöker hur medborgarnas uppfattning av demokratin påverkas av ett byte från ett majoritetsvals system till ett proportionellt vals system med nyare enkätresultat från samma källa och med statistisk kontroll mot den ekonomiska situationen. Med en teoretisk ansats i litteratur om demokrati och vals system med fokus på representation och ansvarsutkrävande med avstamp i Aarts & Thomasen (2008) vill vi ge en ny bild av Nya Zeelands valreform och därmed komma ett steg närmare vilket vals system som uppfattas mest demokratiskt av medborgarna och vad de önskar av sin demokrati.

1.1 Problemformulering

Vår övergripande frågeställning handlar om vad medborgarna vill ha ut av sitt demokratiska system. Av den anledningen tittar vi på om graden av tillfredsställelse för demokratin har ökat i och med ett byte från ett majoritetsvals system till ett proportionellt vals system i Nya Zeeland.

Således lyder vår frågeställning:

- Har medborgarnas tillfredsställelse med demokratin i Nya Zeeland ökat sedan reformen från majoritetsvals system till proportionellt vals system?

1.2 Relevans

Relevansen i studien finner vi i att bidra till forskningen kring vad medborgarna önskar med sin demokrati och vad som gör att de är tillfredsställda med demokratin. Det har varit uppe till diskussion i ett flertal länder att eventuellt genomföra ett byte, och det är därmed av yttersta relevans att se till vad effekterna av de olika vals systemen innebär (ACE, okänt). Likväl är demokratidiskussionen som tidigare nämnt ständigt aktuell och det finns, enligt vår åsikt, stor relevans att skapa mer belägg för vad medborgarna vill ha i sitt demokratiska styre och inte nöja sig med vad som anses inom teorier om demokratier.

1.3 Disposition

Studien inleds med bakgrund och presentation av tidigare forskning. Bedömningen har gjorts att det är nödvändigt med en demokratidiskussion med förankring i vals system, då det är graden av tillfredsställelse för demokratin som ska undersökas. Denna del kommer vidare att kopplas ihop med de två demokrativärdena vi valt att titta på; representation och ansvarsutkrävande. Bakgrunden kommer även innehålla en del som handlar om andra variabler som forskningen visat kan vara sammankopplade med graden av tillfredsställelse för demokratin, med ett fokus på ekonomi som variabel. Vidare kommer uppsatsen presentera en del för teori och metod, där upplägget för en statistisk analys som ska genomföras kommer att

förklaras. Här finns även delar gällande eventuella avgränsningar samt en diskussion om material och källkritik. Nya Zeeland kommer sedan presenteras i en egen del, där fallet förklaras ingående och dess relevans till undersökningen. Slutligen kommer resultaten från undersökningen presenteras och en analysdel där resultaten tolkas i förhållande till undersökningens huvudsyfte och teorier.

1.4 Avgränsningar

Det finns många olika typer av proportionella- och majoritetsvals-system, liksom multi-member-proportional och first-past-the-post (hädanefter benämnt med förkortningarna MMP och FPTP). (Gallagher, 2014, s.172). Vi har valt att avgränsa oss till att i fortsättningen titta på majoritetsvals-system som ett visst valsystem utan hänsyn till dess olika varianter och detsamma gäller proportionella valsystem. Detta med anledning att teorin om att högre representation leder till högre tillfredsställelse grundar sig i samma avgränsning i att generalisera proportionella och majoritetsvals-system. Undersökningen ämnar inte att ändra detta. Vi har vidare avgränsat undersökningen till att studera fem specifika år. Bedömningen har gjorts att det, med de utvalda fem åren, ges en bra överblick över hur variablerna har fluktuerat och uppfyller målet med att vara modern i relation till datan som tagits upp i tidigare liknande forskningsfall (t.ex. Vowles m.fl. 2013 obs upplaga från 2002 återutgiven som e-bok 2013).

Vidare har vi valt att avgränsa oss till att titta på ekonomi som kontrollvariabel, på grund av dess relevans som presenteras nedan. Vi har även valt att med ekonomi som kontrollvariabel begränsa oss till att titta på dess eventuella samband med tillfredsställelsen med demokratin. Vi ämnar inte svara på frågan vilket som leder till det ena och vilket som leder till det andra, detta då uppsatsens omfattning inte finner utrymme till det och då detta skulle innebära en annan form av studie som flyttar fokuset från vår huvudfråga.

1.5 Definition av centrala begrepp

1.5.1 Representation

Utifrån representationsteorin, som menar att representation är det viktigaste demokratiska värdet, kan representation innebära olika saker. Som Axel Hadenius uttrycker det så ska representanterna vara en slags mikrobefolkning, som ska återspegla nationen (2006, s. 78). Representation kan vara territoriellt, liksom i geografiskt uppdelade valkretsar. Det kan även återspeglas i kulturell och social representation. Den huvudsakliga politiska representationen menas ska vara åsiktsrepresentation, som är tänkt att spegla medborgarnas åsikter (Hadenius, 2006, s.79). Hadenius hävdar att åsiktsrepresentationen är den mest väsentliga och att den ofta hänger samman med ex. social och kulturell representation. Detta då medborgare med liknande kulturell och / eller social bakgrund inte sällan tenderar att ha liknande åsikter. Det brukar även finnas en strävan efter en demografisk representation, som i modern tid främst

handlar om kön, ålder, etnicitet (Hadenius, 2006, s. 79). Med representation i undersökningen syftar vi till den av medborgarna upplevda representationen, oavsett om det i praktiken visar sig vara territoriell, demografisk eller åsiktsrepresentation.

1.5.2 Ansvarsutkrävande

Ansvarsutkrävande definierar vi generellt som någons möjlighet att utkräva ansvar av någon annan. När det kommer till politiskt ansvarsutkrävande handlar det främst om medborgarnas demokratiska rätt att aktivt kunna ta ställning för eller emot sina representanter.

Aarts och Thomassen definierar i sin undersökning att ansvarsutkrävande innebär att medborgarna med säkerhet vet vem eller vilka som är ansvariga för beslutsfattandet, kallat "clarity of responsibility". Det andra, menar dom, är att för att ansvarsutkrävande ska tolkas bra så ska medborgarna ha möjlighet att avsätta den sittande regeringen och med säkerhet att de inte kan kräva tillbaka makten utan medborgarnas samtycke (Aarts & Thomasen, 2008, s.7). Man ska ha möjlighet att belöna eller straffa de styrande. Hur ansvarsutkrävande tar form i praktiken är framförallt genom allmänna, återkommande val. I ett majoritetsvals system ska medborgarna kunna rösta bort ett ensamt regerande parti och vid ett koalitionsregering i ett proportionellt vals system ska de ha möjlighet att rösta så att koalitioner förändras. För bästa möjliga politiska ansvarsutkrävande ska även möjligheten att välja bort specifika personer finnas. Dessa kan ha visat sig missbruka sin makt, eller inte uppfylla de krav som medborgarna ställt när denne valdes in (Reynolds & Reilly, 1997, s.12).

1.5.3 Tillfredsställelse

Detta är ett begrepp som generellt talat innebär att man känner sig nöjd med något. Då vi tittar på politisk tillfredsställelse, eller vad som kallas för "satisfaction with democracy" (SWD) handlar innebörden, som namnet talat, hur nöjd man är med demokratin. Däremot har inte konsensus nåtts med vad den fulla innebörden av detta ska vara eller hur det ska mätas på bästa sätt. Vissa menar att SWD betyder stödet för de styrande och andra att det snarare innefattar stödet för det demokratiska systemet. Det senare är det som används i störst utsträckning och är även den formen av tillfredsställelse vi menar att använda oss av genom undersökningen. Med stöd för systemet innefattas stöd för de politiska institutionerna och stöd för den konstitutionella utformningen (Canache m.fl. 2001, s. 508). I den senare definitionen innefattas inte politiska ledare, vi kommer däremot inte att fråga om stödet för dessa helt.

Genom tidigare undersökningar har man kunnat utesluta möjligheten att SWD och det politiska systemet skulle vara okorrelerat (Canache, m.fl. 2001, s.509). Vissa har riktat kritik mot att mäta något som "demokratisk tillfredsställelse" då de har ansett att det är svårt för respondenterna att veta vad det innebär. Detta har däremot mötts av att det är väsentligt att mäta det även utan att till fullo veta vad det innebär för respondenten, då det är respondenternas spontana inställning till det som är relevant. Något som forskaren Kaase menar är att man ska "shoot first, ask later", med detta menat att man först ska ta reda på inställningen och sedan vad medborgarna ligger bakom inställningen (politiska

institutioner, specifika politiska ledare, etc.) (Canache m.fl. 2001, s. 510). Detta resonemang gäller även för den datan vi ska studera. Diskussionen om hur tillfredsställelse med demokrati ska tolkas har även legat på om det innebär individens stöd för demokratiska principer eller om det handlar om stödet för den demokratiska processen som helhet (Dahlberg & Holmberg, 2002, s.4). Vi kommer i undersökningen fortsättningsvis att använda definitionen av begreppet som sådant att det främst innebär hur man ser på de politiska institutionerna, då vi är intresserade av valsystemet och dess institutionella skillnader (hur dessa i sin tur påverkar medborgarnas uppfattning av demokratin). Begreppet innebär nedan mer individens stöd för demokratiska principer, då vi ser till representation och ansvarsutkrävande som demokratiska principer.

2. Bakgrund

Nedan följer en presentation av litteratur och tidigare forskning på demokratiteorier och valsystem, förankrade i demokrativärdena representation och ansvarsutkrävande. Därefter diskuteras tidigare forskning gällande faktorer som kan påverka graden av tillfredsställelse.

2.1 Demokratiteorier och valsystem

Demokratier sägs idag vara det vanligaste av statskick i världen, man hävdar att det finns mer demokratier än icke-demokratier. Ett stort spektrum av politiska regimer påstår sig vara demokratier, trots att de markant skiljer sig från varandra och det finns således många varianter på demokratiska styren (Held, 1997, s.15).

I samband med att demokratier har utvecklats har som känt även diskussionen om hur dessa demokratier ska implementeras varit aktuell. Valsystemen har kommit att utvecklas och idag finner man många varianter på både proportionella valsystem och majoritetsvals system. Allt vanligare har blivit demokratier i världen som blandar de båda systemen (Gallagher, 2014, s. 168). Vilket typ av valsystem en stat använder har stor påverkan i praktiken, exempelvis om medborgarna känner sig representerade eller om kvinnor och minoriteter är underrepresenterade (Gallagher, 2014, s.168). Demokratins baskriterier har kommit att nå någon form av konsensus men dess idealkriterier är mer omtvistade. Syftet med denna del är att kortfattat presentera några grundläggande demokratiteorier, förankra dess olika värden i forskningen kring valsystem och slutligen presentera vad vi utgår ifrån.

Varför det är viktigt att gå in på demokratiteorier i ett arbete om valsystem är på grund av att diskussionerna kring valsystem ofta handlar om vad som är mest demokratiskt och vad man anser vara kärnan i en demokrati. Diskussionen om valsystem är i många avseenden en diskussion om demokrati. I stora drag handlar det om två olika synsätt på vad demokrati är; att centrera makten som förespråkarna för majoritetsdemokrati anser bäst eller att inkludera så många som möjligt i makten som förespråkarna för konsensusdemokrati anser (Lijphart, 2008, s. 27). Demokratiteorier, om vad som är det mest väsentliga i en demokrati eller vad

som är mest demokratiskt, behöver som tidigare nämnt inte stämma överens med vad man som medborgare anser är mest väsentligt i en demokrati, men det är viktigt att presentera den övervägande forskningen då denna har påverkat hur demokratier idag utformas samt för att se om medborgarnas uppfattning av vad som är mest väsentligt stämmer överens med forskarnas.

Inledningsvis så ska vi presentera den teori som Robert Dahl utvecklade, polyarki. Målet med denna var att skapa en mer realistisk demokratiteori (Dahl, 1984, s.3) och den har kommit att stå för en stor del av vad man idag anser vara demokratins baskriterier. Dessa ska i Dahls mening innefatta en del grundläggande politiska rättigheter och medborgerliga fri och rättigheter vilka har utvecklats med tiden och idag kan sammanfattas i följande punkter:

- val till landets ledande befattningar
- fria, rättvisa och återkommande val
- yttrandefrihet
- alternativa källor till information
- organisationsfrihet
- inklusivt medborgarskap
- relativt hög respons från politikerna till medborgarna

För att en stat ska klassas att ha en polyarkisk regim ska de ovannämnda sju kriterierna vara uppfyllda med fungerande institutioner. Vägen till detta kan se olika ut, dock ställer sig Dahl emot att direkt demokrati skulle fungera på en nationell nivå. Enligt Dahl kan polyarki ses utifrån fem olika perspektiv; en produkt av demokratisering av stater, ett kontrollsystem för konkurrens, en nödvändighet för den demokratiska processen och ett system för rättigheter samt som en form av regim (Dahl, 1984, s. 7). Huruvida detta på bästa sätt skulle implementeras genom ett proportionellt eller ett majoritetsvals system går utifrån kriterierna inte att dra någon slutsats kring då dessa kriterier kan uppfyllas i ett proportionellt vals system likväl som i ett majoritetsvals system

2.1.1 Demokrati, vals system och representation

I boken ”Demokrati – en jämförande analys” (2006) lyfter Axel Hadenius fram skiljelinjen mellan tre huvudsakliga teorier kring demokratins uppbyggnad; den representativa, den deltagande och den deliberativa.

I deltagardemokratin, med bland annat John Stuart Mill som inspiratör, anser man inte att representation är lika väsentligt i en demokrati som ett stort politiskt deltagande bland medborgarna. Man menar att ett aktivt deltagande ökar politisk kunskap och förmåga samt

främjar tolerans och öppenhet. Genom att medborgarna aktivt tar del av politiken och inte endast förlitar sig på representanter motverkas elitistiska tendenser (Hadenius, 2006, s. 63).

Den representativa menar att ju bättre representation desto mer demokratiskt är ett statskick. Här ska allas åsikter vara avspeglade hos maktinnehavarna och Hadenius menar att utifrån ett representationsperspektiv så ger ett proportionellt valsysteem en mer rättfärdig avspegling (Hadenius, 2006, s. 65).

Den tredje teorin som Hadenius lyfter fram är den deliberativa. Här lägger man störst vikt på att politiska beslut ska ske genom diskussion och ställningstaganden som är grundade på goda argument. Teorins ideal, som främst utvecklades av Jürgen Habermas, är att det ska föras samtal helt skilda från makt och intressekamp. Således ska även så kallad "folkförförelse" motverkas, då beslut tas på rätt grunder. Kritiker till detta menar att så inte alls blir fallet då den som *för fram* sina argument på bästa vis får igenom sin vilja och inte de som enligt medborgarna har den bästa åsikten (Hadenius, 2006, s. 65). Kritiken mot denna teori har legat främst i bristen på representation, då minoriteter därmed inte blir representerade om de är i minoritet i det politiska samtalet (Hadenius, 2006, s.66).

Mycket av diskussionen kring hur demokratier ska utformas handlar således kring värdet att bli representerad, i representationsdemokratien är detta det huvudsakliga fokuset och i den deliberativa förs den huvudsakliga kritiken mot just bristen på representation. Det framkommer av forskningen att representation är ett centralt ämne inom demokratiteorier.

Med utgångspunkt i detta så handlar även diskussionen om valsysteem om vad man anser att en demokrati ska fylla för funktion. Arend Lijphart, bland andra, har i sin forskning ställt just frågan kring vad som är att anse som mest demokratiskt; att alla grupper i samhället blir någorlunda representerade eller att en majoritet av befolkningen blir väldigt representerade? Lijphart har med utgångspunkt i denna frågeställning själv utvecklat en modern teori. I boken "Thinking about democracy" (2008) förklaras denna "consociational democracy" på så vis att för att demokrati ska utvecklas på ett lyckat sätt måste eliterna ha möjlighet att ta hänsyn till olika intressen i samhället och överkomma klyftor för att försöka nå någon grad av konsensus (Lijphart, 2008, s. 28). Denna form av demokrati ses inte sällan som en synonym till "power-sharing". Lijphart menar själv att consociational democracy, med representation i centrum, är den uppenbara lösningen på problemet med stater med stor variation inom staten, då ett sådant styre ska ha en stor blandning av olika intressen som ska tas tillvara på men ändå hållas stabilt (Lijphart, 2008, s. 66). Denna demokrati kan ta form på många olika vis men har 3 grundprinciper; det ska vara en koalitionsregering, minoriteter har vetorätt, samt proportionalitet. Lijphart menar att konsensusdemokrati är överlägsen i många avseenden, såsom högre kvinnlig representation och bättre politisk jämlikhet (Lijphart, 2008, s. 97). Lijphart menar att trots att en konsensusdemokrati kan ta form på många olika sätt så är ett proportionellt valsysteem att föredra för att säkra grundprinciperna. Således menar Lijphart att det är att anse som mer demokratiskt om alla grupper i samhället blir någorlunda representerade än om en stor grupp blir väldigt representerad och att detta är det väsentliga i en demokrati.

2.1.2 Demokrati, valsystem och ansvarsutkrävande

De viktigaste kriterierna för demokratin har omvärderats med åren och i modernare tid har kravet att välja och ansvarsutkräva genom allmänna val blivit ett minsta krav för demokratin (Spång, 2005, s. 24). Den huvudsakliga teorin i en majoritetsdemokrati handlar inte sällan om just ansvarsutkrävande. Denna teori är baserad på Joseph Schumpeter och grundar sig i ett modernt perspektiv att kunna utkräva ansvar av de styrande, vilket enligt Schumpeter fungerar bättre i en majoritetsdemokrati. Förespråkarna menar att det är mindre krävande för väljarna som tydligt ska veta vilka som är beslutsfattarna och som kan hållas ansvariga och man menar att desto mindre komplicerat desto mer demokratiskt, då alla har bättre möjlighet att ta del av och agera för politiken. Vet man tydligt vilka som fattar beslut är det lättare för gemene medborgare att utkräva ansvar av denne. Demokrati ska inte vara komplicerat anser man. Det viktigaste i en majoritetsdemokrati är denna ”clarity of responsibility” som han kallar det, som ska vara så tydlig som möjligt. I kontrast till detta är den viktigaste egenskapen i en konsensusdemokrati, likt Lijphart förespråkade, representationen. Kritiker till konsensusdemokratier hävdar att då dessa inte sällan består av koalitionsregeringar så blir ”clarity of responsibility” allt suddigare och det är svårare att utföra ansvarsutkrävning. En majoritetsdemokrati med ett majoritetsvals system och en konsensusdemokrati med ett proportionellt vals system ger varsin sida av två av de viktigaste demokratiska faktorerna i modern normativ demokratiteori och är ofta svåra att förena (Aarts & Thomassen, 2008, s.7). Att ansvarsutkrävande skulle vara lättare i ett majoritetsvals system är dock inte säkert.

2.1.3 Medborgarnas uppfattning av demokratin

En fråga som bör ställas vid en undersökning om medborgarnas uppfattning av demokratin är huruvida dessa demokratiteorier kan säga något om vad medborgarna vill ha ut av sin demokrati. Att de flesta forskare, som presenterat ovan, menar att en hög representation genom ett proportionellt vals system är att föredra säger nödvändigtvis inget om att medborgarna anser att hög representation är en viktig faktor i en demokrati. Detsamma gäller faktorn ansvarsutkrävande. Det är därmed viktigt att fastställa att medborgarna själva anser dessa vara betydande demokratiska faktorer.

Som nämnt tidigare så landar diskussionen gällande proportionella vals system mot majoritära diton i vad för funktion man anser att en demokrati bör fylla. Frågeställningen Arend Lijphart ställt, nämnd i stycke ovan, om vad som är mest demokratisk, en någorlunda representation för alla i samhället eller en bra representation för en majoritet (Lijphart, 2008, s. 21) berör just detta ämne. Ett proportionellt vals system är i högre grad sammankopplat med högre representation och ett majoritetsvals system i högre grad sammankopplat med högre ansvarsutkrävande. Teorin om detta och Arend Lijpharts frågeställning ligger till grund för Aarts och Thomassens forskning gällande vad som gör att just *medborgarna* är nöjda med demokratin de lever i – är det i största grad representation eller i största grad ansvarsutkrävande? (Aarts & Thomassen, 2008, s. 1). Resultat som har framkommit av

forskningen är att proportionella valsystem, på grund av möjlighet till högre representation, har bättre förutsättningar för att medborgarna ska vara nöjda med sin demokrati. Lijphart har även i sin forskning påvisat att tillfredsställelsen med demokratin bland medborgarna är signifikant högre i proportionella valsystem än i majoritetsvalsystem Aarts och Thomassen kom i sin forskning fram till att medborgare som kände sig väl representerade kände sig mer tillfredsställda med demokratin än de som i högre grad kände god möjlighet till ansvarsutkrävande (Aarts & Thomassen, 2008, s 14-15). Denna undersökning gjordes kvantitativt på över 30 länder och således kan man inte säkerställa att det är representationen och typen av valsystem som är den avgörande faktorn gällande graden av tillfredsställelse för demokratin. Att därmed göra en fallstudie på ett land bidrar således till frågeställningen så till vida att det ser om sambandet är så starkt att graden av tillfredsställelse gör ett skifte uppåt vid ett byte av valsystem, något som inte har tittats på tidigare.

Just valsystemsskiftet i Nya Zeeland har intresserat forskare som studerar effekten av olika valsystem. Vowles tar, i ett kapitel i sin bok "Proportional Representation on Trial" (2002), hjälp av Karp, Banducci och Aimer för att titta på den allmänna uppfattningen av systemet. Vi vill skilja oss från detta verk på så sätt att vi vill titta på en förändring över längre tid. Det är bara två val som har hunnits gjort i Nya Zeeland när "Proportional Representation on Trial" släpps och med en uppdatering kan vi förhoppningsvis se en stabiliserad och mer korrekt representation av stödet för det nya systemet. I början av 2000-talet intresserar sig Karp tillsammans med Bowler för relationen mellan valsystemets reform och tillfredsställelse med demokratin i sin artikel 'Coalition government and satisfaction with democracy: An analysis of New Zealand's reaction to proportional representation' (2001). Artikelnen lyfter upp Nya Zeeland som exempel på en utvecklad modern stat som har bytt valsystem och pekar bl.a. på att politiska resultat kan påverka medborgarnas uppskattning för demokratin, speciellt i stater där ett byte nyligen skett.

2.1.4 Utgångspunkter med grund i tidigare forskning

Litteraturen på demokratiteorier visar att representation och ansvarsutkrävande är centrala demokratiska faktorer och med grund i Aarts och Thomasens forskning kan slutsatsen dras att medborgarna anser att representation och ansvarsutkrävande är väsentliga i en demokrati. Den tidigare forskningen visar att representation hänger samman med proportionella valsystem och ansvarsutkrävande med majoritetsvalsystem, samt att representation är den mest väsentliga, men medborgarnas upplevelse måste nödvändigtvis inte stämma överens med detta.

Vi kommer fortsättningsvis utgå ifrån representationsteorin, som innebär att det mest väsentliga i en demokrati är hög representation och att detta uppnås bäst genom ett proportionellt valsystem. Vi utgår således även från att ansvarsutkrävandet fungerar bättre i ett majoritetsvalsystem. Detta då den övervägande delen av forskningen har kommit fram till dessa slutsatser.

2.2 Faktorer som kan påverka graden av tillfredsställelsen för demokratin

Även om de flesta samhällsinriktade teorierna består av kausalitet mellan två variabler är verkligheten nästan aldrig så simpel (Kellstedt & Whitten, 2013, s. 52). Det är viktigt att se till vad för andra faktorer som kan tänkas spela en avgörande roll i hur nöjd man är med demokratin man lever i. Forskningen har dels påvisat att den sociala miljön är en viktig faktor och möjligheten till socialt skydd. Den politiska miljön har inverkan så till vida att man tenderar att ha en mer positiv inställning om man lever i en politiskt engagerad miljö. Alltså om man har god möjlighet att politiskt engagera sig så leder detta till ökad tillfredsställelse, (Lühiste, 2013, s.3) något som kan tolkas gå ihop med ansvarsutkrävande. Det är även viktigt att ha i åtanke att vilka indikatorer som påverkar graden av tillfredsställelse för demokratin varierar från land till land, då inget land kommer från samma bakgrund. I vissa länder är exempelvis sådant som korruption den viktigaste faktorn för hur graden av tillfredsställelse fluktuerar över tid. Detta ser man vara vanligt i vissa länder i Afrika där vissa demokratier är relativt nya och sköra (Schechtel, 2010, s. 54). Forskaren Bruce Gilley menar att den huvudsakliga faktorn som påverkar huruvida medborgaren känner tillfredsställelse för demokratin är hur väl de styrande lever upp till förväntningarna medborgarna har. Med detta menas att det är kvalitet på styret och att de styrande upprätthåller demokratiska rättigheter. Dessutom menar han att det är väsentligt att stärka ekonomin (Dahlberg & Holmberg, 2012, s. 9).

Att ekonomin spelar en avgörande roll i uppfattningen om demokratin finns det även andra belegg för. Ett samband mellan ekonomi och demokrati har ett flertal forskare påvisat. Lipset har med sina artiklar genom hela den andra halvan av 1900-talet hållit fast vid att den kapitalistiska ekonomin och förståelsen för tillgång och efterfrågan är en nödvändighet för demokrati att bli starkare (Lipset, 1994, s. 59). Karp och Bowler har påvisat en indirekt koppling mellan väljarnas förväntningar på systemets ekonomiska resultat och viljan att ändra valsystem (Karp & Bowler, 2001 s. 64-65). Forskning på kopplingen mellan medborgares tillfredsställelse med demokratin och statens ekonomi skiljer sig i dagsläget åt mycket från varandra, och vissa hävdar att en koppling inte går att urskilja. Exempelvis finner vi i en studie om direktdemokrati i Schweiz att författarna menar att "Since the sixties, the discussion whether democracy is a precondition for or a result of economic growth has not yet been finished." (Feld & Savioz, 1997, s. 529). Modern statistisk forskning baserad på bayesisk analys visar däremot att vissa ekonomiska aspekter historiskt har spelat roll för demokratisk tillfredsställelse i EU-regionen (Martini & Quaranta, 2016, s. 164-165, 169). Pablo Christmann är en annan forskare som har diskuterat relationen mellan ekonomi och tillfredsställelsen med demokratin. Han visar att rikare medborgare som har ett fast jobb är mer nöjda med demokratin än de fattiga, arbetslösa. Detta samband är dock inget forskare finner konsensus i, då det finns forskare som även har påvisat ett mer eller mindre negativt

samband mellan god ekonomisk tillväxt och hög grad av tillfredsställelse för demokratin. Mertalet av resultaten har däremot framkommit i ett starkt positivt samband mellan den ekonomiska situationen och tillfredsställelsen som medborgarna känner för demokratin de lever i (Christmann, 2016, s. 4). Kestilä-Kekkonen & Söderlund har i år publicerat intressanta tillägg i diskussionen genom att ta in aspekten av valsystemets majoritära eller proportionella struktur och splittringar av regeringen i beräkningen. De uttrycker själva i *Government and opposition* (2017):

”We have shown that short-term changes in economic performance and government fractionalization interactively increase or decrease levels of political support. The more fractionalized the government, the weaker the effect of economic performance on satisfaction with democracy. Thus, the political systems with broad coalition governments seem to be less sensitive to changes in the economy” (Kestilä-Kekkonen & Söderlund, 2017, s.1)

Kestilä-Kekkonen och Söderlund menar även att tillfredsställelsen med demokratin starkt hänger samman med politiska beslut, politiska aktörer och hur väl dessa levererar generellt. Bland detta är ekonomin det mest centrala (2017, s. 106). Vad vi däremot anser är problematiken i att hitta kopplingen mellan tillfredsställelse för demokratin och ekonomi är frågan om vad som kom först. Är det så att tillfredsställelse för demokrati kommer av en god ekonomi eller är det att en hög tillfredsställelse kan generera i bättre ekonomi? Det är viktigt att ha med i diskussionen att möjligheten finns att sambandet kan vara tvärtom, även om vi inte stött på någon tidigare forskning om just det. Det finns många olika former att mäta ekonomi på och olika mätningar ger svar på olika frågor. Man kan som forskare t.ex. titta på ekonomisk tillväxt, BNP/capita eller medelinkomst hos medborgarna. I forskningen presenterad ovanför har dessa mätningar blandats och vi kommer längre ner i undersökningen att presentera vårt förhållningssätt till det.

3. Teori och hypotes

I forskningen om demokrati återkommer två teman som agerar byggstenar för denna uppsats. För det första är demokrati något gott och åtråvärt i sig själv. En människa som har makten att påverka sin egen situation och dess omedelbara närhet är mer nöjd med styret som då tillsätts. Det andra temat handlar om uppdelningen mellan valsystemets idealtyper proportionell representation och majoritetsvals system som har definierat debatten om folkstyrets design. I konflikten om valsystemet i demokratin spelar egenskaperna representation och ansvarsutkrävande en stor roll i argumentationen om vilket system som är ‘mest demokratiskt’.

Utifrån dessa teman urskiljer vi också en teori som söker förklara medborgarnas upplevda tillfredsställelse med hur demokratin i deras stater fungerar. Medborgare i demokratiska stater

blir mer tillfredsställda med valsystemet om de känner sig representerade. Som konsekvens av detta blir medborgare också mer tillfredsställda i ett proportionellt valsystem då dessa system tenderar att bättre avspegla demografin i parlamentet. Denna teori, att representation påverkar medborgarnas tillfredsställelse för demokratin, prövas genom fallet Nya Zeeland.

Således tror vi att det finns ett positivt orsakssamband mellan proportionella valsystem och hög tillfredsställelse med demokratin. Utifrån tidigare forskning har vi föreställningen att medborgarna i en demokrati, som uppnår målen i Dahls polyarkiteori, anser att känslan av att vara representerad väger tyngre ur ett demokratiskt perspektiv än känslan av att man har möjlighet att utföra ansvarsutkrävande.

Vår hypotes är således att graden av tillfredsställelse med demokratin stiger när en stat reformerar sitt valsystem mot proportionell representation.

Med grund i den tidigare presenterade forskningen om andra faktorer som kan påverka upplevelsen av demokratin har vi en teori om att ekonomi kan vara avgörande i frågan om medborgarna upplever demokratin som god. Vi tänker oss att denna kan påverka så pass mycket att det skulle kunna vara den ekonomiska ställningen i fråga som påverkar huruvida man upplever demokratin som bra och inte nödvändigtvis vilket valsystemet som gäller. Vi kommer här främst titta på tillväxten i BNP/capita. Tillväxten kan ge dels utslag på den privata ekonomin men medborgarna ser också större skillnader i landet som helhet. BNP/capita är både ihopkopplat med det politiska och med medborgarens personliga tillvaro, då hänsyn till befolkningsökningar görs, och vi tror att en kombination av dessa är vad som ger störst utslag på hur man upplever demokratin. Vi har valt att inte använda medianinkomst som ekonomisk indikator, då det ger en större bild av det privata men inte av det politiska.

Resultatet av datan på Nya Zeeland tror vi kommer visa att medborgare generellt har en hög grad av tillfredsställelse av demokratin. Vi tror som sagt att den stiger i och med skiftet i valsystem, men vi tror att den genomgående kommer hålla en hög nivå. Detta med grund i den tidigare diskussionen av variabler som kan tänkas påverka graden av tillfredsställelse och Nya Zeelands historia av höga placeringar i index som mäter demokrati (se figur 1 och 2).

4. Metod och design

Undersökningen blir en teoriprovande studie där dels normativa demokratiteorier prövas genom ett medborgarperspektiv (vad en demokrati bör ha), samt tidigare utvecklade teorier gällande vad ett majoritetsvals system respektive ett proportionellt vals system innebär. En teoriprovande studie ämnar söka svar på sådant som hur och varför. Här används empiriskt material för att pröva tidigare framtagna teorier och således kan undersökningen användas för att förstärka eller försvaga teorin.

Undersökningen som sådan blir en fallstudie, där teorin som prövas är det centrala. Fallstudien kommer göras på fallet Nya Zeeland, som är ett land som har bytt från ett majoritetsvals system till ett proportionellt vals system under 1990-talet. Data finns på landet gällande de faktorer vi ämnar undersöka, från bytet till vals systemet fram till idag. Studien är vidare en kvantitativ studie, då vi ämnar se ett större mönster mellan de två variablerna och inte hur enskilda medborgare uppfattar demokratin.

Då vårt mål är att förklara ett samband mellan utformningen av vals systemet i fråga och vad medborgarna anser vara en god demokrati har vi valt att utforma undersökningen i form av en beskrivande analys (Esaiasson m.fl. 2012, s.66).

Studien är uppbyggd som en deskriptiv analys där vi kommer att hämta kvantitativa data från en utomstående källa, presentera den på ett övergripligt sätt och applicera belagda teorier i analysen. Syftet med den beskrivande analysen kommer i två steg; dels att kartlägga ett samband mellan formen av vals system och medborgarnas upplevelse av demokrati och sedan även att finna förklarande kausala mekanismer.

Formen av beskrivande analys blir en statistisk analys. Det kommer ta form i en blandning av kvalitativ och kvantitativ metod. Datan är i sin form kvantitativ, då med en stor population och en icke-kvalitativ enkätundersökning. Däremot så kommer analysen ske i en kvalitativ utformning, då vi använder den kvantitativa datan för att kvalitativt analysera dessa utifrån valda teorier.

Den statistiska analysen blir en form av hypotesprövning, som sker i syfte att kartlägga samband, där vi testar vår hypotes om att graden av tillfredsställelse för demokratin stiger efter ett byte till ett proportionellt vals system. Undersökningen är icke-experimentell.

Datan är insamlad från Comparative Studies of Electoral Systems, CSES. Detta är en kvantitativ enkätundersökning där vi tittar på två frågor; en som handlar om ”tillfredsställelse” med demokratin och en som handlar om hur väl representerad man som medborgare känner sig. På grund av brist på data innan skiftet från majoritetsvals system till proportionellt vals system studeras skillnaden från det första valet efter skiftet. Detta anses fungerande då det tar tid för samhället att anpassa sig till ett nytt vals system (ACE, okänt). Frågor vi ska titta på från datan är ställda på så vis att det ställs direkt om just tillfredsställelsen.

Vi kommer med hjälp av systemet SPSS att från varje studerat år utforma dels mer exakt beskrivande tabeller av datan samt mer övergripande beskrivande genom diagram. Resultaten per år kommer att ställas mot varandra och en tolkning av resultaten kommer påvisa huruvida graden av tillfredsställelse har ökat sedan bytet av vals system.

Utöver att undersöka om det finns ett samband mellan valsystem, representation och tillfredsställelse så kommer vi göra en kontroll för bakomliggande variabeln ekonomi, genom att se huruvida ekonomins upp- och nedgång följer fluktuationer i grad av tillfredsställelse. Resultatet kommer sedan tolkas utifrån tidigare nämnda teorier gällande representationens samband med ett proportionellt valsystem.

I SPSS har vi skapat diagram för varje undersökt år. Vi studerar om vi kan urskilja ett samband från år till år kopplat till teorin om att tillfredsställelsen ökar med ökad representation, och med utgångspunkten att representationen ökar i ett proportionellt valsystem. Således har vi även valt att specifikt analysera varje år och även diskutera valresultat och andra eventuella händelser som skulle kunna ha påverkat det sambandet likväl som icke-sambandet. Således gör vi denna beskrivande analys per år för att sedan tolka om detta kan innebära att ett samband mellan hög representation och hög tillfredsställelse för demokratin kan tyckas finnas.

För att kunna visa på förändringar mellan åren kommer vi att fastställa ett medelvärde av positivt inställda medborgare baserad på andelen som svarat *Very Satisfied* och *Fairly satisfied*. Genom att fastställa ett medelvärde sätter vi också en 'nollpunkt' för de studerade åren och kan därifrån definiera ett jämförbart värde för varje studerat år.

Kontrollvariabeln kommer att mätas med hjälp av en logaritmförmel som beräknar tillväxten av BNP per capita delat på tre, vilket är tiden mellan val i år. Genom att beräkna den naturliga logaritmen $\ln(x)$ för BNP per capita mellan varje valår ser vi absoluta procentökningar eller -minskningar mellan varje val och får därigenom ett jämförbart värde mellan fallen (åren) vi tittar på. En liknande metod användes till fördel i Kestilä-Kekkonen & Söderlund (2017) om europeiska länders ekonomi och tillfredsställelse med demokratin. Eftersom Nya Zeeland har tre år mellan varje val tittar vi på tre år tillbaka i tiden och jämför med året valet genomförs. T.ex. om valet hålls 1996 tittar vi på förändringen mellan BNP per capita 1993 och BNP per capita 1996. Värdena är beräknade med information från världsbankens databank i nuvarande US-dollarvärde (2017-05-12). Förutom att få ett värde som går att jämföra över valperioder ger den här metoden en grund för att i framtida verk genomföra regressionsanalyser. Formeln vi använder ser ut så här:

$$\frac{\ln(A) - \ln(B)}{Y1 - Y2}$$

Där A = BNP per capita i US-dollar valåret vi studerar

B = BNP per capita i US-dollar valåret innan

Y1 = Valåret vi studerar, fyra siffror

Y2 = Valåret innan, fyra siffror

Problematik som vi har stött på med vår metod är att det saknas data på graden av tillfredsställelse för demokratin från innan själva skiftet från ett majoritetsvals-system till ett proportionellt valsystem 1996. Således kan inte den verkliga nivån av tillfredsställelse i ett majoritetsvals-system mätas i förhållande till nivån i det proportionella, vilket hade varit att föredra och gjort vårt val av metod bättre. Däremot har vår bedömning varit att graden av tillfredsställelse är något trögrörligt som enligt vår teori sakta rör sig uppåt. Om vår teori stämmer skulle man således kunna se ett skifte uppåt från och med 1996, det första valet efter bytet till det proportionella valsystemet. Således är vi medvetna om att det hade varit att föredra med data från innan skiftet, men att problematiken inte är så omfattande och att vårt tillvägagångssätt är ett bra val trots detta.

4.1 Variabler

4.1.1 Oberoende variabel

Som de allra flesta teorier inom samhällsvetenskapen består undersökningen av två variabler (Kellstedt & Whitten, 2013 s. 52). Den oberoende variabeln vi undersöker är valsystem som orsakar koalitionsregeringar (PR-system).

4.1.2 Beroende variabel

Den beroende variabeln är den upplevda tillfredsställelsen med demokrati. Tillfredsställelsen med demokratin landar framförallt i huruvida medborgaren känner stöd för demokratiska principer i landet. Denna variabel finns mer ingående diskuterad och beskriven i punkt 2.5.

4.1.3 Kontrollvariabel

Som nämnt i teoridelen så kan ekonomi spela en avgörande roll. Därför ska vi använda denna som kontrollvariabel, vi ska alltså mäta denna och se om det finns ett samband med graden av tillfredsställelse. Ekonomi är en bra variabel att titta på då det är en av faktorerna av den sociala miljön som forskning påvisat spelar roll i upplevelsen av demokratin. Genom världsbankens öppna databank samlar vi in den kända informationen om Nya Zeelands BNP per capita.

4.2 Källmaterial och källkritik

Materialet som är använt i undersökningen är studier från Comparative Studies of Electoral Systems som är ett samarbete mellan forskare på valsystem i diverse länder. Allt är framtaget och sammanställt av internationellt framstående inom statsvetenskap, valsystems-studier samt

statistik (CSES, 2017). Resultatet från Nya Zeeland är främst framtaget av Jack Vowles, som är professor i jämförande politik med en särskild inriktning på valsysteem. Han har medverkat i andra liknande studier om val i Nya Zeeland, bland annat på New Zealand Electoral Studies (NZES, okänt). Anledningen till att vi har valt CSES över NZES är att det har använts i många tidigare studier utförda av framstående forskare inom ämnet vilket ökar förtroendet att den skulle vara väl utformad (se Aarts & Thomassen). Vi räknar med att materialet kontrolleras med mindre partiskhet (CSES, 2017), då det är ett internationellt samarbete och därmed inte samma människor som utför undersökningen i länderna som den slutgiltiga kommittén som sammanställer undersökningen.

Vad som studeras i enkäterna från CSES är följande:

Valår sedan skiftet:

1996: Studeras. Detta är första gången ett val genomförs efter implementeringen av det nya valsysteem.

1999: Studeras inte.

2002: Studeras.

2005: Studeras inte.

2008: Studeras

2011: Studeras.

2014: Studeras. Det senaste valet. (Val ska hållas år 2017 igen).

Frågan som studeras:

Q1. On the whole, are you very satisfied, fairly satisfied, not very satisfied, or not at all satisfied with the way democracy works in New Zealand?

1 VERY SATISFIED

2 FAIRLY SATISFIED

4 NOT VERY SATISFIED

5 NOT AT ALL SATISFIED

8 Don't know

Denna fråga finns med i undersökningen i alla de år som vi studerar. Vi drar slutsatsen att begreppet demokrati i frågan leder medborgarna in på demokratiska värden, precis som diskuterat i begreppsdefinitionen av tillfredsställelse. Skulle detta inte vara fallet är medborgarens egen tolkning av frågan till stort värde, då hela undersökningen handlar om vad medborgare upplever och vi är inte i positionen att hävda att medborgare tolkar tillfredsställelse med demokrati på det ena eller det andra sättet.

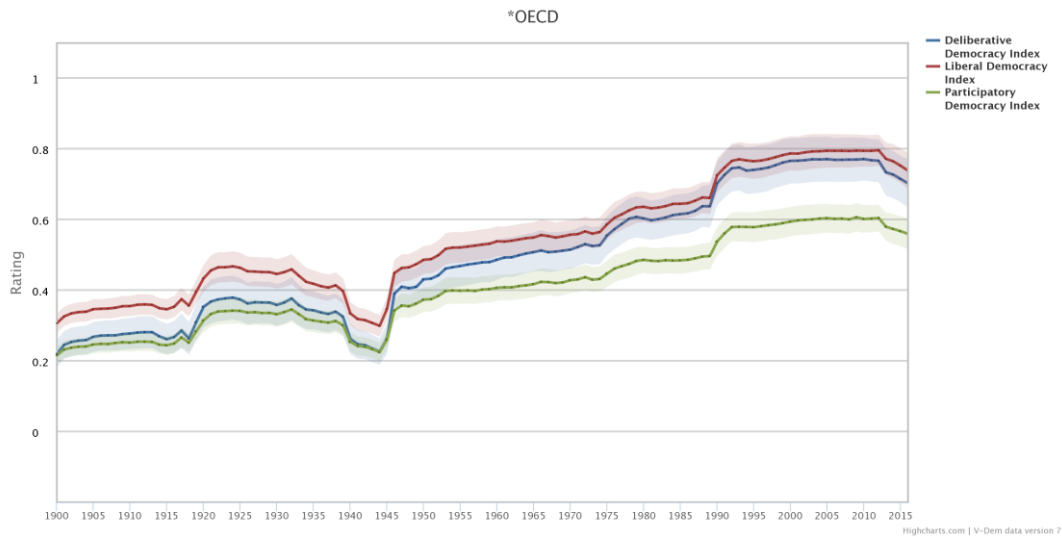
Frågan vi väljer att använda oss av representerar således det som vi vill undersöka; tillfredsställelse med demokrati. Den statistiska analysen som nedan följer har således god reliabilitet.

BNP per capita är ett utdaterat och regelbundet kritiserat sätt att mäta ett lands kapabilitet inom forskning men har fortfarande betydande vikt både inom forskning och i den allmänna diskussionen. Medborgarens uppfattning av det ekonomiska läget vilar alltså till viss del fortfarande i begreppet BNP per capita och tillväxt. Medianinkomsten för röstberättigade invånare var ett av alternativen vi övervägde att använda då det är en finansiell situation som medborgaren upplever och kan koppla till sin demokratiska situation. På grund av insamlingsteknikaliteter gällande data från Nya Zeeland äldre än 2005 prioriterar vi en lösning som gynnar vår tidsram bättre.

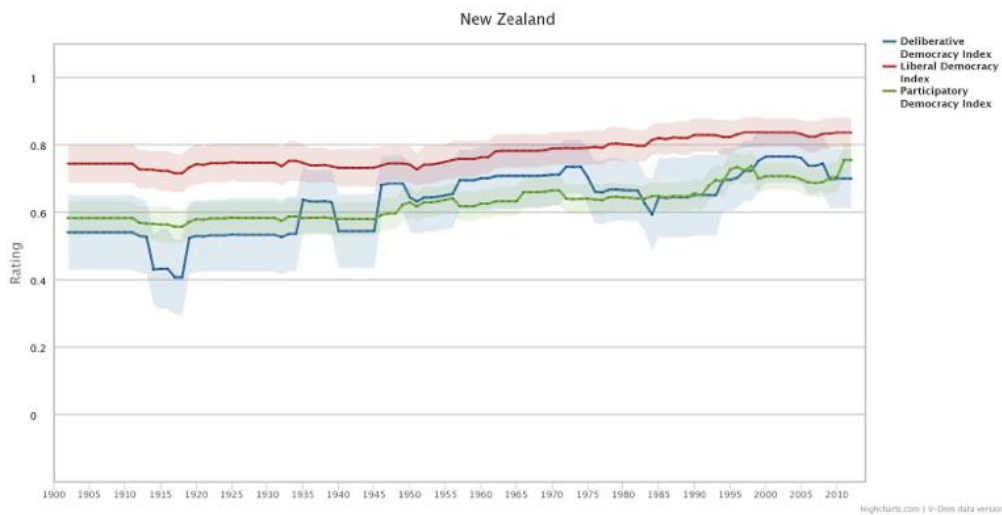
Gällande enkätundersökningen har vi ovan presenterat hur vi i denna undersökning valt att se på frågorna som ska studeras. Fördelarna som vi ser med enkätundersökningar är att det ger en möjlighet att göra en generaliserad slutsats på en större befolkning. Det går även att på ett smidigt sätt göra en tidsanalys, då enkätundersökningen kan göras om på en annan population vid en annan tidpunkt. Problematiskt med enkätundersökningar kan vara att det är svårare att se själva orsakssambandet, något som vi bemöter med att använda oss av redan studerade teorier för att tolka sambandet (Janssdotter & Svensson, 2002, s.18). Att enkäterna under de tre sista åren är genomförda efter valresultatet framkommit gör materialet mer jämförbart och höjer materialets tillförlitlighet.

5. Fallstudie: Nya Zeeland

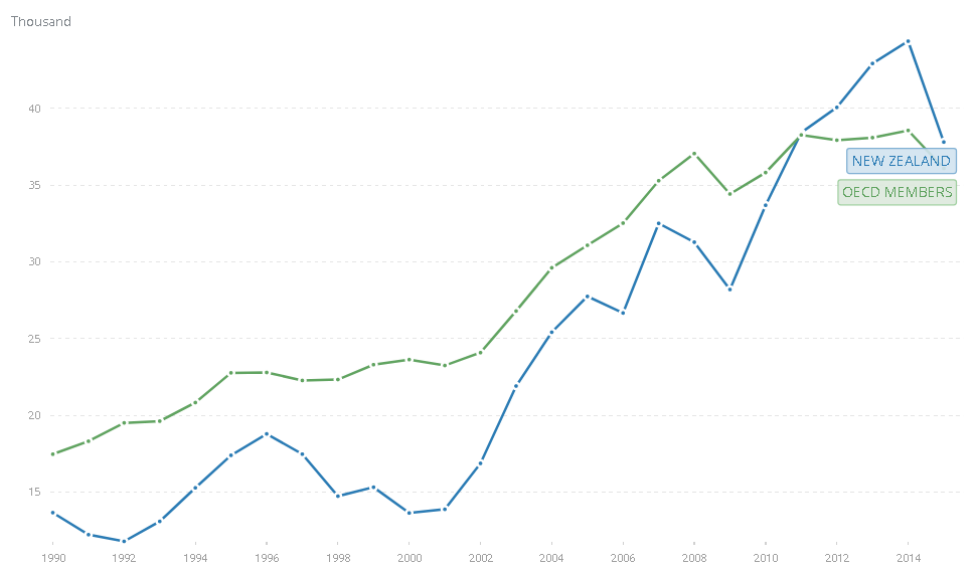
Nya Zeeland är ett fall där ett lyckat valsystemsbyte har skett och landet har varit föregångare på flera punkter gällande valreform med syfte att öka representationen för befolkningen. Landet var det första självstyret i världen att införa full rösträtt för kvinnor och redan 1867 fick ursprungsbefolkningen Maori reserverade säten i legislaturen via 'the Ngā māngai act' (New Zealand Government 1 & 3) och samtidigt rätt att rösta (New Zealand Government 2). Båda dessa tidiga åtgärder för att öka den demokratiska representationen gjordes under en brittisk guvernör men Storbritanniens egna kvinnor fick vänta flera år på att åtnjuta samma rätt till politisk medverkan. Under 1800-talet etablerades Nya Zeeland som en brittisk koloni men har progressivt blivit mer och mer självständigt under lång tid. Den sista ändringen i Nya Zeeländsk lag angående dess suveränitet och självständighet från Storbritannien genomfördes 1987 i och med "the Constitution Act 1986" (Wilson 2006).

Figur 1. Graf från www.v-dem.net 'Varieties of democracy project' (Coppedge m.fl. 2016)

Figur 2. Graf från www.v-dem.net 'Varieties of democracy project' (Coppedge m.fl. 2016)

Figur 3. BNP per capita total. Obs ej tillväxtvariabeln (Världsbanken 2017)

De stora nedgångarna i BNP/capita är under 2001, 2009 samt 2014 (se figur 3). Med undantag för de sista åren kan det utläsas av figur 3 att Nya Zeeland följer samma BNP-trend som övriga OECD-länder. OECD-länderna är med i graferna för att ge en bild av vilken nivå Nya Zeeland ligger på i förhållande till andra länder.

1992, under en finansiell kris, genomfördes en icke bindande folkomröstning om att ändra valsystemet i Nya Zeeland. Frågan om väljaren ville ändra valsystem vann en med stor majoritet och på uppföljningsfrågan om vilket system man hellre ville ha svarade 70% att de ville ha ett MMP. Följande år följdes folkomröstningen upp av ännu en folkomröstning, nu stod valet mellan att behålla systemet man hade innan, FPP eller MMP. Denna gång gjordes omröstningen bindande och i samband med det allmänna valet, vilket visade sig vara det sista majoritära valet Nya Zeeland skulle ha. I den andra omröstningen vann MMP-sidan en mindre seger med 54% mot 46%. Första valet efter den här stora och på många sätt unika valsystemsförändringen hölls 1996. (Government of New Zealand 2). Anledningen till valsystemsbytet var främst på grund av missnöjet att de partier som fått stora delar av rösterna inte fått en representativ del av mandatet och man ansåg att ett MMP-system skulle lösa den problematiken (ACE, okänt). En central del av diskussionen var alltså kring en rättvis representation.

Nya Zeelands unika position som en stat med relativt stark ekonomi (figur 3), en historiskt stark demokrati (figur 1 & 2) och ett av få länder som gjort en liknande förändring av valsystemet i modern tid gör landet till ett väldigt bra exempel för oss att undersöka. Att bytet av valsystem var relativt okomplicerat förenklar studier på landet, till skillnad från Italien som också genomfört en reform. Vi är självklart inte först med att hitta dessa kopplingar och flera studier har gjorts om landet. Forskare från framför allt Nya Zeeland och Nederländerna har haft liknande intresse i fenomenet som oss (se Banducci m.fl. 1999, Bowler & Karp 2001, Vowles m.fl. 2013).

Vi har funnit att Nya Zeeland ofta används som undersökningsexempel i forskning om valsystem, likt den ovan nämnda. Då Nya Zeeland är ett av få exempel som relativt nyligen bytt valsystem (Davidsson, 2007, s. 45) och på grund av de ovannämnda faktorerna, att landet annars inte genomgått andra stora förändringar, gör landet till det goda undersökningsexemplet.

6. Resultat

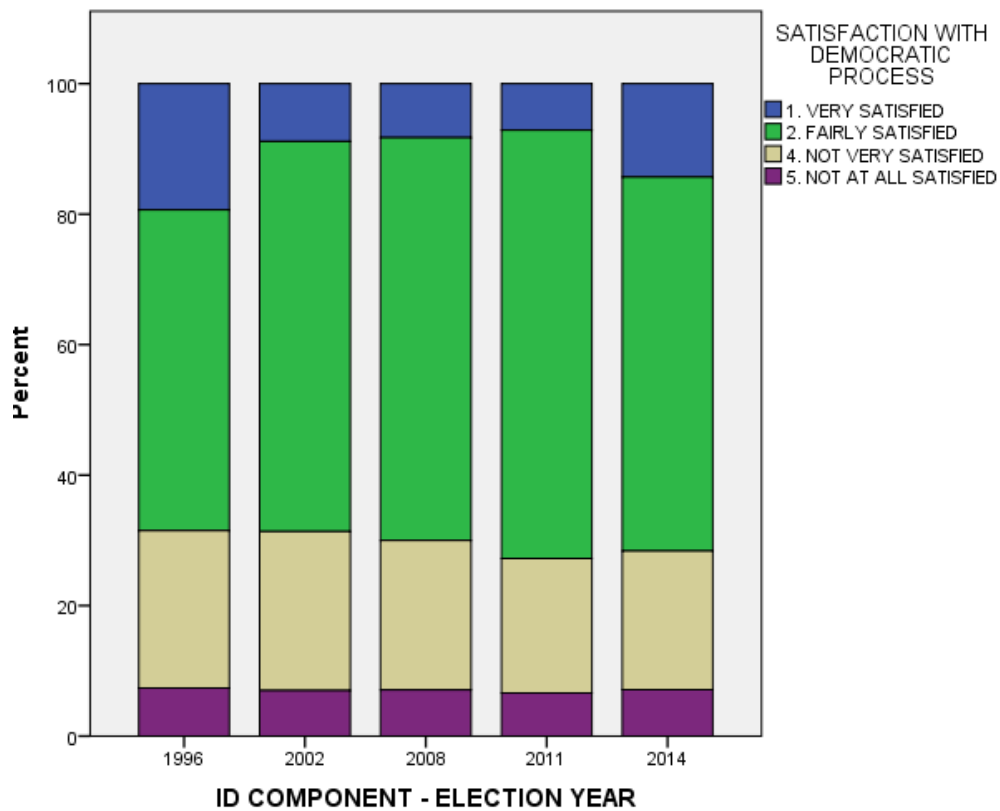
Resultaten som följer nedan presenteras dels i frekvenstabell och dels i stapeldiagram. En beskrivning av varje undersökt år följer, detta då varje år ser olika ut och kan tänkas innefatta händelser eller andra faktorer som påverkar resultatet. I resultatet för varje år presenteras också den ekonomiska tillväxten för mandatperioden innan. Dels presenteras siffrorna på de svarsalternativ som övervägande delen av populationen har

svarat, nämligen “fairly satisfied” och “not very satisfied”. Där kommenteras även siffrorna på de andra svaren, för att se varifrån en eventuell ökning eller minskning har skett - från ett positivt håll eller ett negativt och då tittar vi främst på det högsta svarsalternativet “very satisfied” för att se om denna har ökat eller minskat. Vi har tagit ut ett medelvärde för alla de som svarat positivt (alltså very satisfied eller fairly satisfied) för att på ett tydligt sätt kunna se en ökning eller minskning.

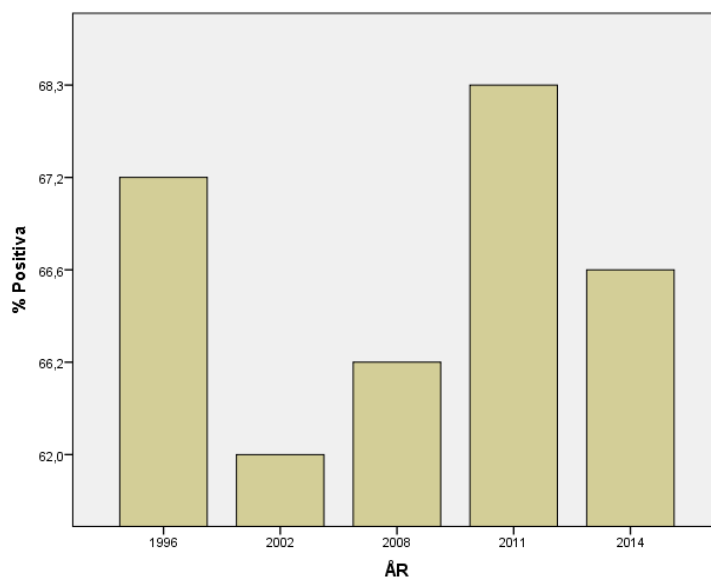
6.1 Sammanställning

		SATISFACTION WITH DEMOCRATIC PROCESS						Total	
		1. VERY SATISFIED	2. FAIRLY SATISFIED	4. NOT VERY SATISFIED	5. NOT AT ALL SATISFIED	8. DONT KNOW	9. MISSING		
ID COMPONENT - ELECTION YEAR	1996	Count	774	1968	965	295	0	78	4080
		% within ID COMPONENT - ELECTION YEAR	19,0%	48,2%	23,7%	7,2%	0,0%	1,9%	100,0%
	2002	Count	139	940	383	110	125	44	1741
		% within ID COMPONENT - ELECTION YEAR	8,0%	54,0%	22,0%	6,3%	7,2%	2,5%	100,0%
	2008	Count	90	671	249	77	52	10	1149
		% within ID COMPONENT - ELECTION YEAR	7,8%	58,4%	21,7%	6,7%	4,5%	0,9%	100,0%
	2011	Count	92	847	266	85	59	25	1374
		% within ID COMPONENT - ELECTION YEAR	6,7%	61,6%	19,4%	6,2%	4,3%	1,8%	100,0%
	2014	Count	163	653	242	81	0	85	1224
		% within ID COMPONENT - ELECTION YEAR	13,3%	53,3%	19,8%	6,6%	0,0%	6,9%	100,0%
Total	Count	1258	5079	2105	648	236	242	9568	
	% within ID COMPONENT - ELECTION YEAR	13,1%	53,1%	22,0%	6,8%	2,5%	2,5%	100,0%	

Tabell 1. Sammanställning av svarsresultat på frågan “On the whole, are you very satisfied, fairly satisfied, not very satisfied, or not at all satisfied with the way democracy works in New Zealand?” från enkäter i Nya Zeeland (CSES dataset 1,2,3 & 4).

Figur 4. Ihopsatt stapeldiagram som visar tillfredsställelsen med demokratin i Nya Zeeland (baserad på data från CSES. Svar som filtrerats bort: 'MISSING', 'DONT KNOW' och 'VOLUNTEERED: DONT KNOW')

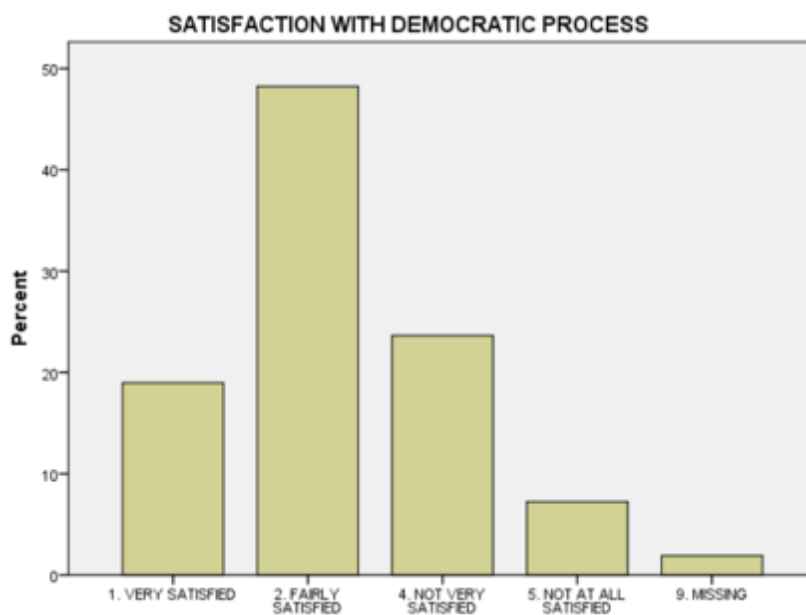
Figur 5. Andelen positiva (fairly satisfied eller very satisfied) medborgare för varje studerat år. Notera att grafen visar endast intervallet 60-70%.

6.2 År 1996

SATISFACTION WITH DEMOCRATIC PROCESS

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1. VERY SATISFIED	774	19,0	19,0	19,0
	2. FAIRLY SATISFIED	1968	48,2	48,2	67,2
	4. NOT VERY SATISFIED	965	23,7	23,7	90,9
	5. NOT AT ALL SATISFIED	295	7,2	7,2	98,1
	9. MISSING	78	1,9	1,9	100,0
Total		4080	100,0	100,0	

Tabell 2. Svarefrekvens på frågan om demokratisk tillfredsställelse 1996.

Figur 6. Svarefrekvens på frågan om demokratisk tillfredsställelse 1996.

Enkätfrågorna för 1996 är besvarade efter det första valet med mmp-systemet. Det tog två månader av förhandling för den första moderna regeringskoalitionen i Nya Zeeland att träda fram (New Zealand Government 2). Regeringen bestod av de tidigare motstridiga partierna National (mitten-höger parti) och New Zealand First (konservativt ibland kallat populistiskt parti). Koalitionen löstes upp 1998 men National behöll makten tillsammans med avhoppare från New Zealand First (NZFirst, okänt).

Resultaten visar att en hög andel svaranden är väldigt nöjda med den demokratiska processen men en relativt hög andel är också relativt missnöjd. Den största andelen svaranden ligger i mitten och svarar tämligen nöjd eller tämligen missnöjd med processen.

Knappt 50% är tämligen nöjda med demokratiska processen och ca. 25% är tämligen missnöjda. Andelen som svarat very satisfied ligger på knappt 20%. De som inte alls är tillfredsställda är på 7.2%.

Andel positiva svaranden för detta året (angivit svar 1. VERY SATISFIED eller 2. FAIRLY SATISFIED): 67,2%

Medelvärde positiva svaranden för alla studerade år: 66,06

Skillnad mot medelvärde: +1,14%

Ekonomisk situation:

Nya Zeeland BNP per capita detta året: 18 794.4 \$/cap

Förra valet (1993): 13 094.2 \$/cap

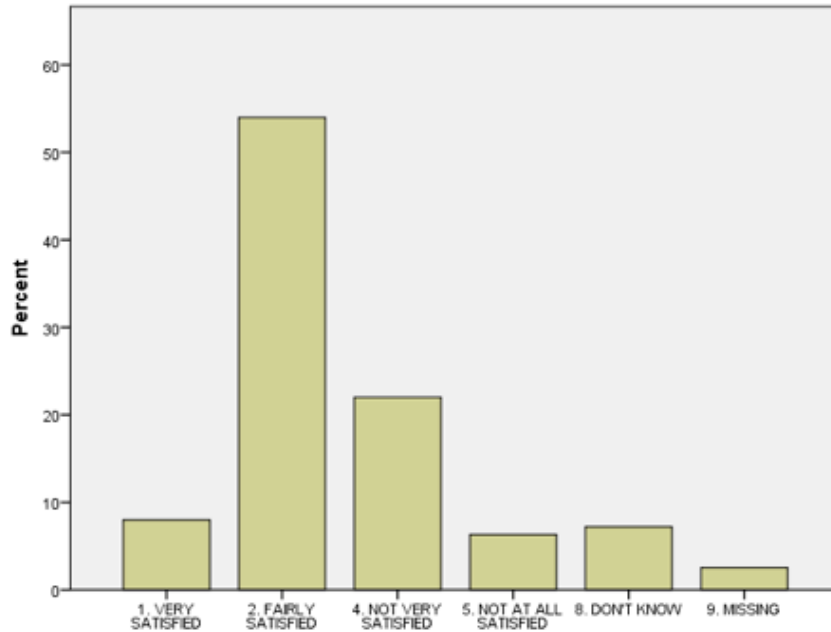
Tillväxttakten av BNP per capita: +12 procentenheter (avrundat till en decimal)

6.3 År 2002

SATISFACTION WITH DEMOCRACY

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1. VERY SATISFIED	139	8,0	8,0	8,0
	2. FAIRLY SATISFIED	940	54,0	54,0	62,0
	4. NOT VERY SATISFIED	383	22,0	22,0	84,0
	5. NOT AT ALL SATISFIED	110	6,3	6,3	90,3
	8. DON'T KNOW	125	7,2	7,2	97,5
	9. MISSING	44	2,5	2,5	100,0
	Total	1741	100,0	100,0	

Tabell 3. Svarefrekvens på frågan om demokratisk tillfredsställelse 2002.

Figur 7. Svarefrekvens på frågan om demokratisk tillfredsställelse 2002.

Enkätfrågorna är ställda mitt under pågående val.

I valet behåller mitten-vänster partiet Labour makten i koalition med Alliance, ett numera upplöst vänsterparti (Parliament, 2002,s.2)

Här är ca. 55% tämligen tillfredsställda med demokratin och ca. 22% är tämligen missnöjda. Andelen som svarat very satisfied ligger på knappt 10 % och andelen inte alls tillfredsställda är 6.3%.

Andel positiva svaranden för detta året (angivit svar 1. VERY SATISFIED eller 2. FAIRLY SATISFIED): 62 %

Medelvärde positiva svaranden för alla studerade år: 66,06

Skillnad mot medelvärde: -4,06%

Ekonomisk situation:

Nya Zeeland BNP per capita detta året: 16 874.3 \$/cap

Förra valet (1999): 15 322.0 \$/cap

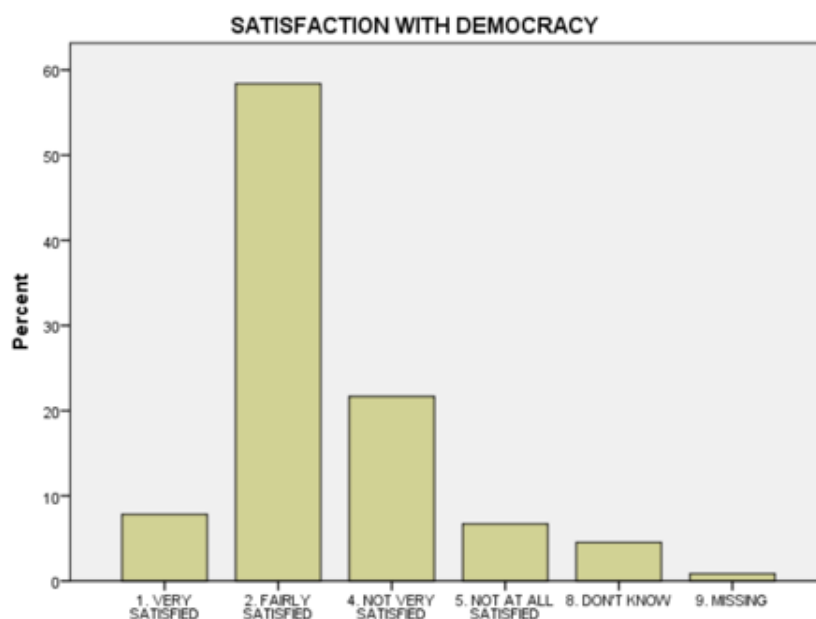
Tillväxttakten av BNP per capita: +3.2 procentenheter (avrundat till en decimal)

6.4 År 2008

SATISFACTION WITH DEMOCRACY

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1. VERY SATISFIED	90	7,8	7,8	7,8
	2. FAIRLY SATISFIED	671	58,4	58,4	66,2
	4. NOT VERY SATISFIED	249	21,7	21,7	87,9
	5. NOT AT ALL SATISFIED	77	6,7	6,7	94,6
	8. DONT KNOW	52	4,5	4,5	99,1
	9. MISSING	10	,9	,9	100,0
Total		1149	100,0	100,0	

Tabell 4. Svarefrekvens på frågan om demokratisk tillfredsställelse 2008.

Figur 8. Svarefrekvens på frågan om demokratisk tillfredsställelse 2008

Enkäten är genomförd efter valet.

National tillsammans med ACT (liberalt högerparti), United future och Maori party vinner för första gången på nio år makten från en labour ledd regering (National, okänt).

Detta år är drygt 58 % tämligen tillfredsställda med demokratin och drygt 21% är tämligen otillfredsställda med demokratin i landet. Andelen som valde very satisfied är knappt 10% och andelen inte alls tillfredsställda är 6.7%.

Andel positiva svaranden för detta året (angivit svar 1. VERY SATISFIED eller 2. FAIRLY SATISFIED): 66,2%

Medelvärde positiva svaranden för alla studerade år: 66,06

Skillnad mot medelvärde: +0,14%

Ekonomisk situation:

Nya Zeeland BNP per capita detta året: 31 287.6 \$/cap

Förra valet (2005): 27 750.9 \$/cap

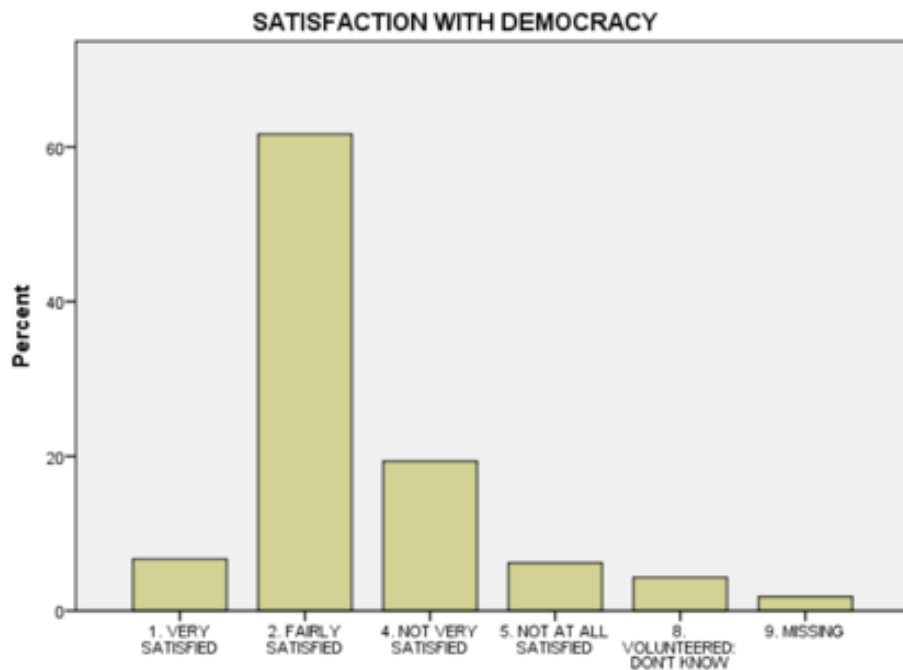
Tillväxttakten av BNP per capita: +4 procentenheter (avrundat till en decimal)

6.5 År 2011

SATISFACTION WITH DEMOCRACY

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1. VERY SATISFIED	92	6,7	6,7	6,7
	2. FAIRLY SATISFIED	847	61,6	61,6	68,3
	4. NOT VERY SATISFIED	266	19,4	19,4	87,7
	5. NOT AT ALL SATISFIED	85	6,2	6,2	93,9
	8. VOLUNTEERED: DONT KNOW	59	4,3	4,3	98,2
	9. MISSING	25	1,8	1,8	100,0
Total		1374	100,0	100,0	

Tabell 5. Svarefrekvens på frågan om demokratisk tillfredsställelse 2011.

Figur 9. Svarefrekvens på frågan om demokratisk tillfredsställelse 2011.

Enkäten är genomförd efter valet.

2011 når partiet National de högsta valresultaten i Nya Zeeland sedan införandet av MMP och fortsätter regera tillsammans med ACT, Maori party och United future (Parliament, 2012).

År 2011 är drygt 60 % relativt tillfredsställda med demokratin och knappt 20 % tämligen otillfredsställda med demokratin. Andelen på very satisfied ligger på knappt 7% och andelen inte alls tillfredsställda är på 6.2%.

Andel positiva svaranden för detta året (angivit svar 1. VERY SATISFIED eller 2. FAIRLY SATISFIED): 68,3%

Medelvärde positiva svaranden för alla studerade år: 66,06

Skillnad mot medelvärde: +2,24%

Ekonomisk situation:

Nya Zeeland BNP per capita: 38 426.7 \$/cap

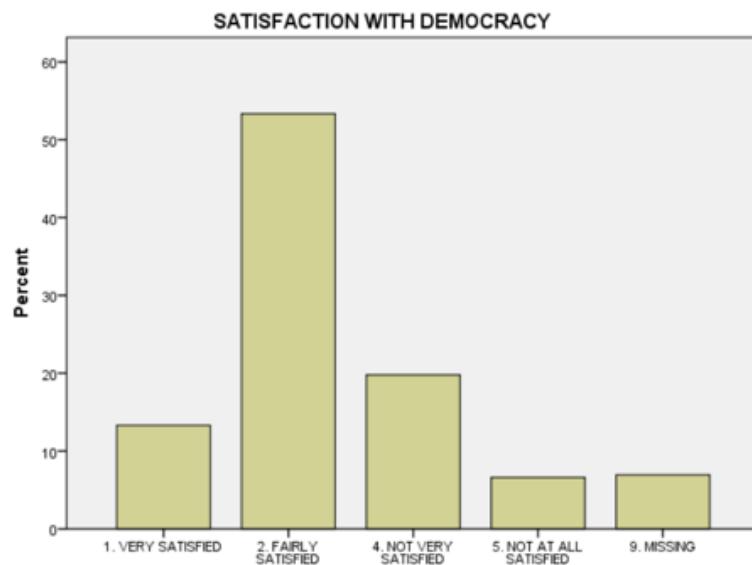
Förra valet (2008): 31 287.6 \$/cap

Tillväxttakten av BNP per capita: +6.9 procentenheter (avrundat till en decimal)

6.6 År 2014

SATISFACTION WITH DEMOCRACY					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1. VERY SATISFIED	163	13,3	13,3	13,3
	2. FAIRLY SATISFIED	653	53,3	53,3	66,7
	4. NOT VERY SATISFIED	242	19,8	19,8	86,4
	5. NOT AT ALL SATISFIED	81	6,6	6,6	93,1
	9. MISSING	85	6,9	6,9	100,0
	Total	1224	100,0	100,0	

Tabell 6. Svarefrekvens på frågan om demokratisk tillfredsställelse 2014.

Figur 10. Svansfrekvens på frågan om demokratisk tillfredsställelse 2014.

Enkäten är genomförd efter valet.

För det tredje valet i rad tar National hem valsegern 2014. Koalitionsregering formas återigen med ACT, United Future och Maori party (Benett, 2014).

Andelen som svarat på fairly satisfied är på drygt 50% och de som är tämligen otillfredsställda är på en siffra på knappt 20%. De som är mycket tillfredsställda är på drygt 13% och de som inte alls är tillfredsställda är 6.6%.

Andel positiva svaranden för detta året (angivit svar 1. VERY SATISFIED eller 2. FAIRLY SATISFIED): 66,6%

Medelvärde positiva svaranden för alla studerade år: 66,06

Skillnad mot medelvärde: +0,54%

Ekonomisk situation:

Nya Zeeland BNP per capita: 44,380.4 \$/cap

Förra valet (2011): 38,426.7 \$/cap

Tillväxttakten av BNP per capita: +4,8 procentenheter (avrundat till en decimal)

Vi kommer nedan i följande analysdel först analysera och tolka siffrorna år för år, för att se till eventuella förklaringar och för att se om samband kan urskiljas med den ekonomiska variabeln. Sedan görs en sammanställd analys kopplad till vår teoretiska utgångspunkt och slutgiltig tolkning av vår hypotes.

7. Analys

Som första år med det nya valsystemet räknar vi med att människor har starka och något missvisande känslor kring demokrati och i förlängningen den politiska representationen. Som Karp & Bowler tar upp kan det handla om förväntningar som byggts upp i väntan på valreformen (2001 s. 72). Det är framför allt efter att ha bevittnat resultatet av valsystemsförändringen som medborgaren kan ha en klar uppfattning om vad som har förändrats. Det som däremot förändras på en gång är antalet partier i regeringsställning. Även om Nya Zeelands koalitionsregeringar, som många andra i PR-system, leds av stora partier med stöd från mindre så representeras fler åsikter då fler partier med olika politiska ingångar får mer inflytande i parlamentet. Tillväxttakten fram till detta val var större än innan något annat fall som vi studerat efter valsystemsreformen vilket också visar sig i relation till övriga OECD-länder (se figur 3). Ökningen av representation, missnöjet med det tidigare valsystemet samt den tidigare regeringens lyft ur 90-talets ekonomiska kris är rimligtvis de största anledningarna till att tillfredsställelsen med demokrati var högt direkt efter valet 1996.

De invalda partierna National och New Zealand First visade först på enighet men kunde i slutändan inte bibehålla inre stabilitet efter beslut om att sälja av delar av statliga företag. Officiellt lämnade New Zealand First koalitionen 1998 men många parlamentariker från partiet valde att stanna (NZfirst, okänt). På så sätt undveks en situation där regeringen behövde kalla till omval före utsatt valår. Detta tror vi är en viktig pusselbit för att förklara kommande års resultat gällande tillfredsställelse med demokrati.

Efter två val med MMP-systemet ser vi att andelen som angivit positivt svar angående tillfredsställelse har gått ner. Här tror vi att den tidiga svårigheten att hålla ihop koalitionerna och invänjningsperioden för systemet för både allmänhet och politiskt aktiva är anledningarna till ett lägre stöd för demokratin än genomsnittet. Vid den här punkten hade koalitionerna börjat stabiliserat sig, till skillnad från 1996 där National och New Zealand First inte var förväntade bundsförvanter innan valet, men detta var inte än bevisat för väljarna. Vi tror att känslan av att vara representerad ökar när man vet hur koalitionslinjerna går innan valet. Detta skulle kunna ses som en förklaring till att graden av tillfredsställelse sjunkit.

Under mandatperioden har även tillväxten sjunkit till en lägre nivå än 1993-1996 men håller sig fortfarande på en positiv nivå vilket kan vara en av anledningarna att trots att inställningen till demokratin har gått ner så behåller Labourpartiets koalition regeringsposition. Ett problem som kan påverka resultatet i denna omgång enkätsvar är tidpunkten för undersökningen. 2002 samlades svaren in under pågående val och eftersom det är osäkert vem som kommer regera till nästa mandatperiod kan det påverka uppfattningen av den politiska stabiliteten (Karp & Bowler, 2001, s.57-69)

Som många andra länder under den ekonomiska krisen i slutet på 00-talet sparkades den sittande regeringen ut och oppositionen tog makten (Funke m.fl. 2015). Att rösta ut den sittande regeringen är, som vi har diskuterat tidigare, den vanligaste formen av ansvarsutkrävande vilket kan påverka hur medborgarna ser på demokratins funktion. Det

största ekonomiska bakslaget för Nya Zeeland kom dock inte förrän året efter valet 2008. Sedan 2002 har tillfredsställelsen med demokratin trots detta gått upp över vårt medelvärde och 2008 börjar vi se en möjlig startpunkt för att ett samband skulle kunna urskiljas i enlighet med vår hypotes.

Den högerorienterade regeringen lyckas bibehålla ekonomisk tillväxt trots de starka motgångarna året efter de blev invalda. År 2011 har både vår ekonomiska variabel och tillfredsställelsen med demokratin ökat vilket gör det svårt att avgöra om tillfredsställelsen med demokrati har ökat på grund av att folket känner sig representerade eller om de är imponerade av att den Nationalleda koalitionen lyckats bibehålla tillväxt. I valet visar i alla fall Nya Zeeländarna med övertygelse att de vill se en till mandatperiod med regeringen.

Det sista valet i Nya Zeeland är kanske det viktigaste fallet som avgör om hypotesen i den här uppsatsen håller. Både tillväxttakten har minskat något sedan senaste mandatperioden och även andelen positiva svaranden har fallit något. År 2014 blir ändå ett år som ger ett högre utfall av positiva svaranden än medelvärdet över perioden vi har tittat på. National, ACT, United Future och Maori partiet behåller regeringsmakten och kan skryta med att ha gått över genomsnittet bland OECD-länderna gällande BNP per capita.

Utifrån Aarts och Thomasens teori om att graden av tillfredsställelse för demokrati ökar med en högre grad av representation och Lijpharts teori om att representation är mest väsentligt i en demokrati och att denna ökar i ett proportionellt valsystem har vi nu studerat om detta samband är så starkt att det håller vid ett byte från ett majoritetsvals system till ett proportionellt, med ekonomisk tillväxt som kontrollvariabel.

Vi kan efter analyser från år till år se att graden av tillfredsställelse har gått upp och ner och i slutändan hamnar på en något lägre nivå än det första året vi mäter. Att det fluktuerat är enligt vår tolkning inget konstigt då det efter ett byte av vals system det rimligtvis uppstår förvirring vilket kan göra att tillfredsställelsen sjunker. Vad vi däremot kan urskilja är att när vals systemet funnits i nästan två decennier så ligger tillfredsställelsen på relativt jämn nivå, vilket kan tolkas som att det har stabiliserats och att medborgarna är tillfredsställda med demokrati men inget starkt samband går att urskilja.

Huruvida den ekonomiska tillväxten har en avgörande roll i graden av tillfredsställelse för ekonomin ser vi ett relativt samband på. Troligtvis spelade ekonomin och förväntningar på systemet en större roll under 1996 än skiftet i vals system, då medborgarna inte sett effekterna av vals systemet än. Tillväxttakten avtar efter 1996 vilket även graden av tillfredsställelse gör. Gradens av tillfredsställelse stiger något när ekonomin börjar påverkas av finanskrisen och så ser nivån ut även 2011, efter att krisen slagit till. Dock håller sig nivån på tillväxten över det framtagna medelvärdet vilket kan indikera att medborgarna är tillfredsställda med regeringens arbete under krisen. Även om ekonomin ser ut att följa ett samband så ser det inte ut att vara så starkt att det är den viktigaste faktorn. Möjligtvis är det som ovannämnt så att regeringen lyckats bibehålla god tillväxt under krisen eller så, utifrån vår teoretiska utgångspunkt, är representationen en viktigare faktor än ekonomin.

8. Slutsats

Sammanfattningsvis så kan inte ett samband i enlighet med vår hypotes urskiljas. Det möjliga sambandet är för svagt för att vi ska kunna dra slutsatsen att ett proportionellt valsystem genererar högre grad av tillfredsställelse och att det skulle stämma även vid ett skifte i valsystem. Vi kan således inte fullt dra en slutsats kring vad medborgarna önskar av sitt demokratiska system om än det pekar mot representation. Denna tolkning kan göras då graden av de som missnöjda med demokratin inte ökat sedan bytet. Vi har kommit till insikten att problematiken kring att det inte funnits data innan valsystemsbytet var större än väntat, då det första året efter valet troligtvis påverkats av medborgarnas positiva inställning till ett valsystemsbyte generellt. Detta gör det svårt att med säkerhet säga att tillfredsställelsen inte har ökat i och med ett proportionellt valsystem. Vi uppmanar därför fortsatt forskning att fokusera på att komma över data som täcker en period innan bytet.

Studien som teoriprovande har bidragit till förståelse för att effekten av ett byte från ett majoritetsvals system till ett proportionellt vals system inte nödvändigtvis ger de önskade effekterna på medborgarnas tillfredsställelse med demokratin, som tidigare forskning har indikerat. Dessutom har studien bidragit till större övertygelse om att fortsatta studier på ämnet bör genomföras då ett samband inte kan uteslutas. En naturlig utveckling av vår studie skulle vara en multivariat regressionsanalys, där fler faktorer ställs (till exempel inställning till regeringen, medianinkomst för hushåll eller röstberättigade individer och politiskt deltagande) emot varandra och tydligare samband skulle gå att urskilja. Vi uppmanar således till fortsatta studier på Nya Zeeland då ett starkare samband i fallet som sådant skulle kunna urskiljas över längre tid och ge stöd åt hypotesen att ett byte från ett majoritetsvals system till ett proportionellt vals system genererar i högre grad av tillfredsställelse för demokratin. Detta skulle i sin tur ta oss ett steg närmare svaret på frågan vad medborgarna önskar få ut av sin demokrati.

9. Referenser

9.1 Primärkällor

The Comparative Study of Electoral Systems (2015). CSES MODULE 1 FULL RELEASE [dataset]. December 15, 2015 version. doi:10.7804/cses.module1.2015-12-15. Tillgänglig: <http://www.cses.org/datacenter/module1/module1.htm>

The Comparative Study of Electoral Systems (2015). CSES MODULE 2 FULL RELEASE [dataset]. December 15, 2015 version. doi:10.7804/cses.module2.2015-12-15. Tillgänglig: <http://www.cses.org/datacenter/module2/module2.htm>

The Comparative Study of Electoral Systems (2015). CSES MODULE 3 FULL RELEASE [dataset]. December 15, 2015 version. doi:10.7804/cses.module3.2015-12-15. <http://www.cses.org/datacenter/module3/module3.htm>

The Comparative Study of Electoral Systems (2017). CSES MODULE 4 FOURTH ADVANCE RELEASE [dataset]. April 11, 2017 version. doi:10.7804/cses.module4.2017-04-11. Tillgänglig: <http://www.cses.org/datacenter/module4/module4.htm>

Världsbanken (2017). GDP per capita (current US\$) | Data. [Elektronisk] [Data.worldbank.org](http://data.worldbank.org). Tillgänglig: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?end=2015&locations=NZ-SE-AU-PG&start=1960&view=chart> [Hämtad 26-04-2017].

9.2 Sekundärkällor

Aarts, K. & Thomassen, J. (2008). Satisfaction with democracy: Do institutions matter?. *Electoral Studies*, 27(1), s.5-18.

ACE Electoral Knowledge Network (okänt publ. år.). New Zealand: Learning to Live with Proportional Representation —. [Elektronisk] [Aceproject.org](http://aceproject.org). Tillgänglig: <http://aceproject.org/ace-en/topics/es/esy/> [Hämtad 16-05-2017].

Banducci, S., Donovan, T. & Karp, J. (1999). Proportional representation and attitudes about politics: results from New Zealand. *Electoral Studies*, 18(4), s.533-555.

Bennet, A. (2014). National signs deal with Maori Party - National - NZ Herald News. [Elektronisk] *The New Zealand Herald*. Tillgänglig: http://www.nzherald.co.nz/nz/news/article.cfm?c_id=1&objectid=11337362 [Hämtad 28-04-2017].

Canache, D., Mondak, J. & Seligson, M. (2001). Meaning and Measurement in Cross-National Research on Satisfaction with Democracy. *Public Opinion Quarterly*, 65(4), s.506-528.

Caramani, D. (2014). *Comparative politics*. 1 uppl. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, s.168.

Christmann, P. (2016). "Economic Performance, Quality of Democracy and Satisfaction with Democracy." Paper presented at the WAPOR Regional Conference, Barcelona, 24-25 November.

https://eventum.upf.edu/_files/_event/_5261/_editorFiles/file/Pablo%20Christmann.pdf

Coppedge, M., Gerring, J., Lindberg, S., Skaaning, S., Teorell, J., Altman, D., Andersson, F., Bernhard, M., Fish, S., Glynn, A., Hicken, A., Knutsen, C., Mcmann, K., Mechkova, V., Miri, F., Paxton, P., Pemstein, D., Sigman, R., Staton, J. and Zimmerman, B. (2016). Variable Graph | V-Dem. [Elektronisk] V-dem.net. Tillgänglig: <https://www.v-dem.net/en/analysis/VariableGraph/> [Hämtad 28-04-2017].

Dahl, R. (1984). Polyarchy, Pluralism, and Scale. *Scandinavian Political Studies*, 7(4), s.225-240.

Dahlberg, S. & Holmberg, S, 2012. "Understanding satisfaction with the way democracy works". University of Gothenburg.

http://www.qog.pol.gu.se/digitalAssets/1378/1378580_2012_8_dahlberg_holmberg.pdf

Davidsson, L (2007), Valsystem och representationseffekter: en jämförande studie av 25 länder. *Grundlagsutredningen*. s. 1-42.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan*. 4e upplagan. Stockholm: Norstedts juridik.

Feld, L. & Savioz, M. (1997). Direct Democracy Matters for Economic Performance: An Empirical Investigation. *Kyklos*, 50(4), s.507-538.

Funke, M., Schularick, M. & Trebesch, C. (2015). The political aftermath of financial crises: Going to extremes | VOX, CEPR's Policy Portal. [Elektronisk] Voxeu.org. Tillgänglig: <http://voxeu.org/article/political-aftermath-financial-crises-going-extremes> [Hämtad 10-05-2017].

Hadenius, A. (2006). *Demokrati en jämförande analys*. Malmö: Liber.

Held, D. (2001). *Demokratimodeller*. Enskede: Daidalos.

Jansdotter, C & Svensson, A. (2002). *Enkätundersökningar i teori och praktik*. Lunds Universitet, s. 1-85. Hämtad: 2017-05-07. Tillgänglig: <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=1333916&fileId=1333917>

Karp, J. & Bowler, S. (2001). Coalition government and satisfaction with democracy: An analysis of New Zealand's reaction to proportional representation. *European Journal of Political Research*, 40(1), s.57-79.

Kellstedt, P. & Whitten, G. (2013). *The Fundamentals of Political Science Research*. 2a upplagan. Cambridge University Press.

Kestilä-Kekkonen, E. & Söderlund, P. (2015). Is it All about the Economy? Government Fractionalization, Economic Performance and Satisfaction with Democracy across Europe, 2002–13. *Government and Opposition*, 52(01), s.100-130.

Lijphart, A. (1999). *Patterns of democracy*. New Haven: Yale University Press.

Lijphart, A. (2008). *Thinking about democracy*. New York, NY: Routledge.

- Lipset, S. (1959). Some Social Requisites of Democracy: Economic Development and Political Legitimacy. *American Political Science Review*, 53(01), s.69-105.
- Lipset, S. (1994). The Social Requisites of Democracy Revisited: 1993 Presidential Address. *American Sociological Review*, 59(1), s.1-22.
- Lühiste, K. (2013). Social Protection and Satisfaction with Democracy: A Multi-level Analysis. *Political Studies*, 62(4), s.784-803.
- Miller, A. & Listhaug, O. (1990). Political Parties and Confidence in Government: A Comparison of Norway, Sweden and the United States. *British Journal of Political Science*, 20(03), s.357-386.
- New Zealand Defence Force (2017). NZDF - Overseas Operations. [Elektronisk] Nzdf.mil.nz. Tillgänglig: <http://www.nzdf.mil.nz/operations/default.htm> [Hämtad 28-04-2017].
- New Zealand First Party (okänt publ. år.). About|Our History. [Elektronisk] New Zealand First. Tillgänglig: http://www.nzfirst.org.nz/our_history [Hämtad 17-05-2017].
- New Zealand Government 1 (2012). Voting rights – Te Ara Encyclopedia of New Zealand. [Elektronisk] Teara.govt.nz. Tillgänglig: <http://www.teara.govt.nz/en/voting-rights> [Hämtad 26-04-2017].
- New Zealand Government 2 (2016). Putting it to vote - The road to MMP. [Elektronisk] nzhistory.govt.nz. Tillgänglig: <https://nzhistory.govt.nz/politics/fpp-to-mmp/putting-it-to-the-vote> [Hämtad 26-04-2017].
- New Zealand Government 3 (2017). 2. – Ngā māngai – Māori representation – Te Ara Encyclopedia of New Zealand. [Elektronisk] Teara.govt.nz. Tillgänglig: <http://www.teara.govt.nz/en/nga-mangai-maori-representation/page-2> [Hämtad 26-04-2017].
- New Zealand National Party (2017). National's History. [Elektronisk] NZ National Party. Tillgänglig: <https://www.national.org.nz/history> [Hämtad 14-05-2017].
- New Zealand Parliament (okänt publ. år.). Final Results for the 2011 New Zealand General Election and Referendum. [Elektronisk] New Zealand Parliament. Tillgänglig: <https://www.parliament.nz/en/pb/research-papers/document/00PLLaw2012021/final-results-for-the-2011-new-zealand-general-election> [Hämtad 28-04-2017].
- Norris, P. (2008). *Driving democracy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nzes.org. (okänt publ. år.). New Zealand Election Study. [online] Available at: <http://www.nzes.org/> [Accessed 17 May 2017].
- Powell, G. (2000). *Elections as instruments of democracy*. Princeton: Princeton University Pr.
- Quaranta, M. & Martini, S. (2016). Does the economy really matter for satisfaction with democracy? Longitudinal and cross-country evidence from the European Union. *Electoral Studies*, 42, s.164-174.
- Reynolds, A. & Reilly, B. (1997). *The International IDEA handbook of electoral system design*. Stockholm: International IDEA.
- Schechtel L., 2010, "Drivers of satisfaction with democracy in Africa", *Stanford Journal of International Relations*. s. 48-58.

Spång, M. (2005). Det moderna demokratiidealet: folksuveränitet och rättigheter. Lund: Studentlitteratur.

Vowles, J., Aimer, P., Banducci, S. & Karp, J. (2013). Proportional Representation on Trial. Auckland: Auckland University Press.

Vowles, J., Banducci, S. & Karp, J. (okänt publ. år). New Zealand Election Study- About the 1998 NZES Midterm Study. [Elektronisk] Nzes.org. Tillgänglig: <http://nzes.org/exec/show/1998> [Hämtad 28-04-2017].

Wilson, J. (2006). New Zealand Sovereignty: 1857, 1907, 1947, or 1987?. [Elektronisk] Parliament.nz. Tillgänglig: <https://www.parliament.nz/resource/en-NZ/00PLLawRP07041/6d87951341c92fc989bd5ef50648383cf1fd9598> [Hämtad 28-04-2017].